

TSFS05 – Fordonssystem – Fö 4
Principer och modellering för motormoment

Lars Eriksson - Kursansvarig

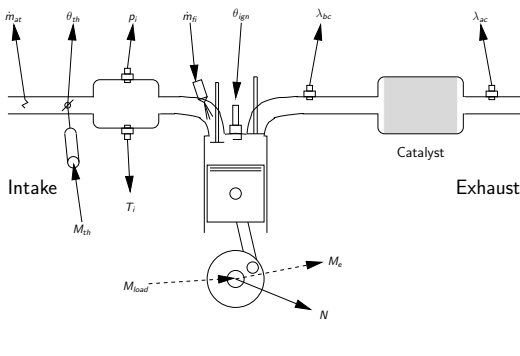
Fordonssystem, Institutionen för Systemteknik
Linköpings universitet
laxe@isy.liu.se

September 5, 2011

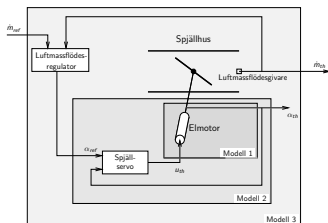
Luft och bränsle → Arbete och emissioner

Medelvärdesmodellering

Samband mellan aktuator och sensorer samt sensorer inbördes.

Trotteflödesmodeller (förslag till laborationen 1c)

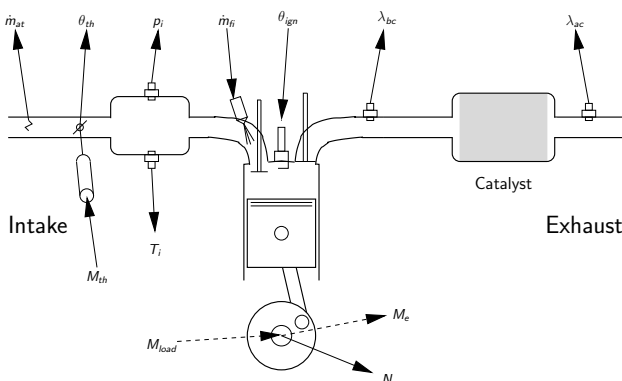

Fyra modeller (tre numererade):

- Modell 1: Trottelrörelse $u_{th} \rightarrow \alpha$
- Modell 2: Trotteleservo $\alpha_{ref} \rightarrow \alpha$
- Modell 3: Luftmassflödesregulator: $\dot{m}_{at,ref} \rightarrow \dot{m}_{at}$

Modellsammanfattning – Luft och bränsle

Samband mellan aktuator och sensorer samt sensorer inbördes.

Repetition

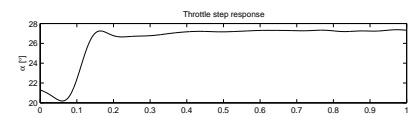
- MVEM
- Reglering – Reglermål
- (A/F) reglering
- Lambda reglering

Motor, arbetsprinciper

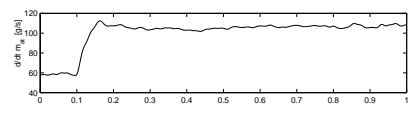
Motor – Repetition – Medelvärdesmodeller

Målet är modeller som beskriver denna typ av signaler.
Jämför tidskonstanten med 3000 rpm = 50 rps $\Rightarrow$ 0.02 s/varv

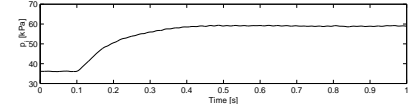
Steg i trottelt (aktuator)

Luftflöde (sensor)

Tryck (sensor)

Luftflödesmodell för trottelt

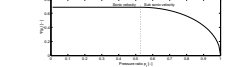
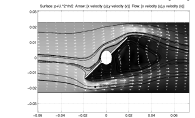
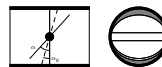
Kompressibel isentropisk strömning genom en strypning.

$$\dot{m}_{at} = \frac{p_a}{\sqrt{RT_a}} \cdot A_{th}(\alpha) \cdot C_{th}(\alpha) \cdot \Psi(p_r)$$

Area $A_{th}(\alpha)$

Kontraktion $C_{th}(\alpha)$

Ljudhastigheten

$$\Psi(p_r) = \begin{cases} \sqrt{\frac{2}{\gamma} \left(\frac{p_r^{\frac{\gamma-1}{\gamma}} - p_r^{-\frac{\gamma-1}{\gamma}}}{p_r - 1} \right)} & p_r > \left(\frac{\gamma+1}{\gamma-1}\right)^{\frac{1}{\gamma}} \\ 1 & p_r \leq \left(\frac{\gamma+1}{\gamma-1}\right)^{\frac{1}{\gamma}} \end{cases}$$

Modellsammanfattning 1(2)

Gaspedalstolkning

$$\dot{m}_{at,ref} = (\dot{m}_{at,max}(N) - \dot{m}_{at,min}) \cdot u_{pedal} + \dot{m}_{at,min} \quad \text{där } u_{pedal} \in [0, 1]$$

Luftflöde in i insugsröret

$$\dot{m}_{at} = H(s) \dot{m}_{at,ref}$$

Luftflöde in i cylindern

$$\dot{m}_{ac}(N, p_i, T_i) = \eta_{vol}(N, p_i) \frac{p_i V_d n_{cyl} N}{R T_i n_i}$$

Tryckupbyggnad i insugsröret

$$\frac{dp_i}{dt} = \frac{R T_i}{V_i} \frac{dm_i}{dt} = \frac{R T_i}{V_i} (\dot{m}_{at} - \dot{m}_{ac})$$

Modellsammanfattning 2(2)

Bränsleinjektor

$$\dot{m}_{fi} = C_1 N (t_{inj} - t_0(u_{batt}))$$

Bränslefilm

$$\frac{dm_{fp}}{dt} = X \dot{m}_{fi} - \frac{1}{\tau_{fp}} m_{fp}$$

$$\dot{m}_{fc} = (1 - X) \dot{m}_{fi} + \frac{1}{\tau_{fp}} m_{fp}$$

λ till motor

$$\lambda = \frac{\dot{m}_{ac}}{\dot{m}_{fc}} / (A/F)_s$$

Transportfördröjning

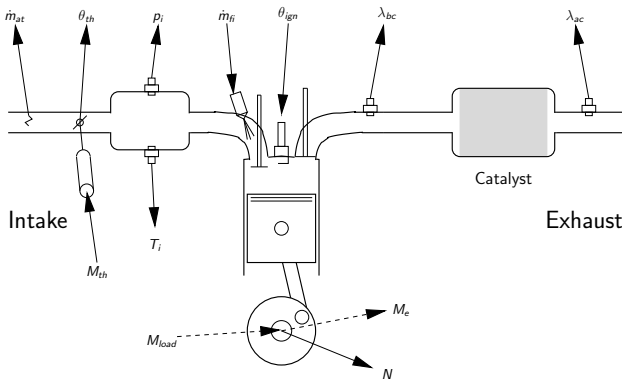
$$\lambda_{exh}(t) = \lambda(t - \tau_d(N))$$

Sensordynamik

$$\frac{d}{dt} \lambda_s(t) = \frac{1}{\tau_\lambda} (\lambda_{exh}(t) - \lambda_s(t))$$

Emissioner före och efter katalysatorn

Samband mellan aktuator och sensorer samt sensorer inbördes.

Innehållsförteckning

Repetition

MVEM

Reglering – Reglermål

(A/F) reglering

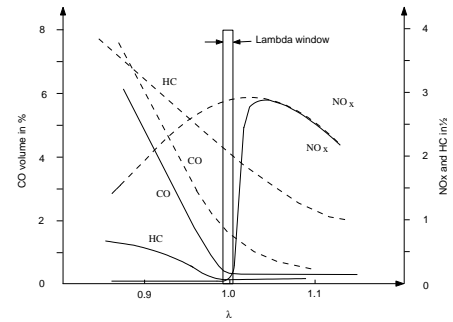
Lambda reglering

Motor, arbetsprinciper

Trevägskatalysatorn och lambdafönstret

streckad - före katalysatorn

heldragen - efter katalysatorn

Avgasrening med trevägskatalysator - kräver reglering

λ -reglering ($\lambda = 1 \pm 0.03$)

▶ Hårt krav och modellosäkerheter $\Rightarrow$ **Återkoppling** nödvändig.

- ▶ Stationärt $\lambda = 1$:
- ▶ Återkoppling från (diskret) λ -sensor.

▶ Tidsfördröjning $\tau_d(N)$ $\Rightarrow$ **Framkoppling** nödvändig.
-Enbart återkoppling räcker ej under transienter.

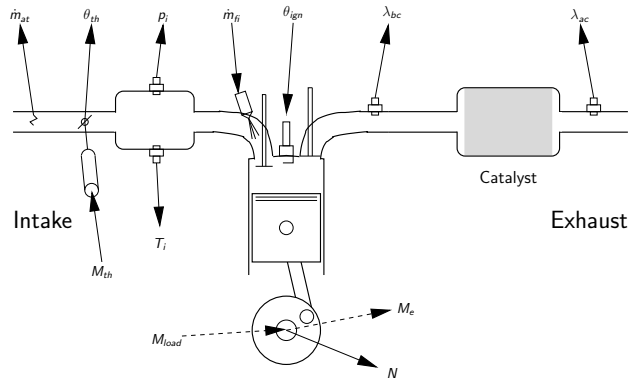
- ▶ Transient:
- ▶ Framkoppling från t.ex. pedalrörelse eller varvtalsförändring.

▶ Två olika principer

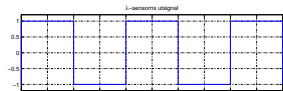
Speed density – Mass air flow.

Återkoppling med reläsensorn

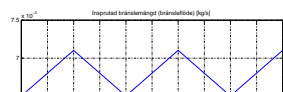
Samband mellan aktuator och sensorer samt sensorer inbördes.

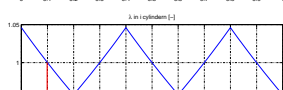
Integrerande regulator

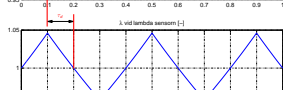
$\lambda_{sond}(t)$

Bränsle: $u(t) = K_I \int \lambda_{sond}(t) dt$

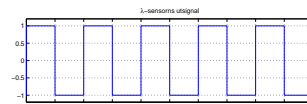
$\lambda_{motor}(t) = \frac{K_{luft}(t)}{u(t)}$

$\lambda_{avgas} = \lambda_{motor}(t - \tau_d)$

Självsvängningstid $T = 4\tau_d$

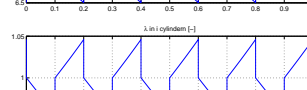
PI regulator

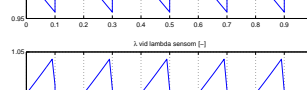
$\lambda_{sond}(t)$

$u(t) = K_P \lambda_{sond}(t) + K_I \int \lambda_{sond}(t) dt$
 $K_P = \frac{1}{2} \tau_d K_I$

$\lambda_{motor}(t) = \frac{K_{luft}(t)}{u(t)}$

$\lambda_{avgas} = \lambda_{motor}(t - \tau_d)$

Självsvängningstid $T = 2\tau_d$

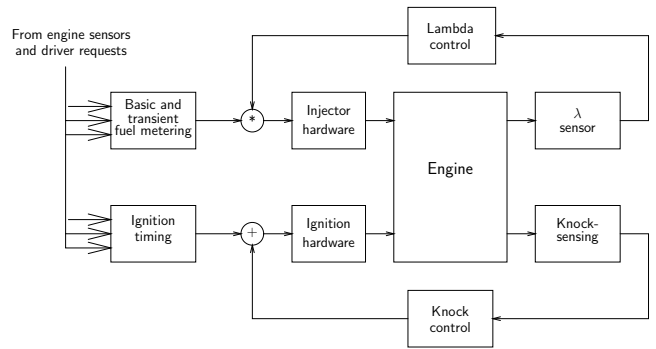
Innehållsförteckning

- Repetition
- MVEM
- Reglering – Reglermål
- (A/F) reglering
- Lambda reglering

Motor, arbetsprinciper

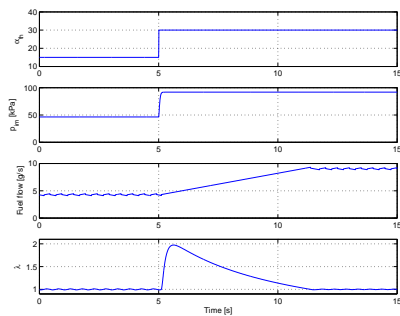
Framkoppling för λ-reglering – Transienter

Viktigaste reglerlooparna för bensin motorer. Den översta är *lambda-regulatorn* och den nedersta är *tändningsregulatorn*.

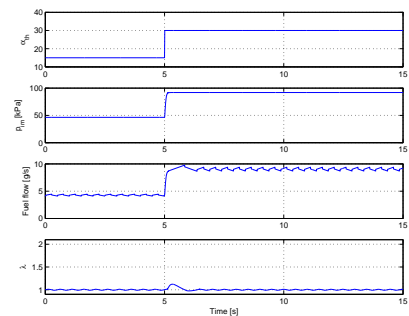
Varför är inte återkoppling tillräckligt?

Reläsensor, tidsfördröjning, hårda krav på lambda stationärt begränsar förstärkningen.

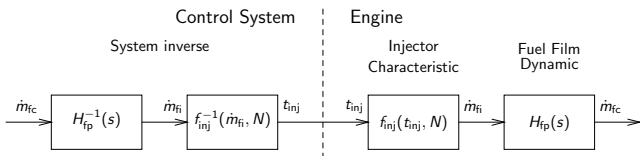
λ-reglering – Framkopplingsloopen

Reglering med framkoppling (ingen bränslefilmskompensering)

Framkopplingsloop - Bränslefilm och injektor

Grundläggande princip – Systeminvertering (statisk, dynamisk)

Om bränslefilmen är ett LTI-system kan man använda $H_{fp}(s)$

$$\begin{cases} \frac{dm_{fp}}{dt} = X \dot{m}_{fi} - \frac{1}{\tau_{fp}} m_{fp} \\ \dot{m}_{fc} = (1 - X) \dot{m}_{fi} + \frac{1}{\tau_{fp}} m_{fp} \end{cases} \Leftrightarrow \dot{m}_{fc} = \underbrace{\left[(1 - X) + \frac{X}{s \tau_{fp} + 1} \right]}_{H_{fp}(s)} \dot{m}_{fi}$$

X och τ_{fp} beror på arbetspunkt $\Rightarrow$ Använd en observatör

Innehållsförteckning

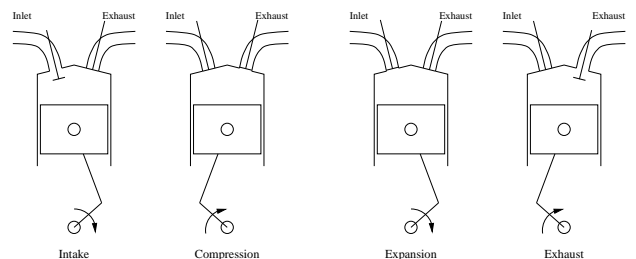
Repetition

Motor, arbetsprinciper

Nästa område: Cykel-modellering

- ▶ Arbetscykeln
- ▶ Grundläggande begrepp
- ▶ Termodynamik
- ▶ Tillämpning på cykel

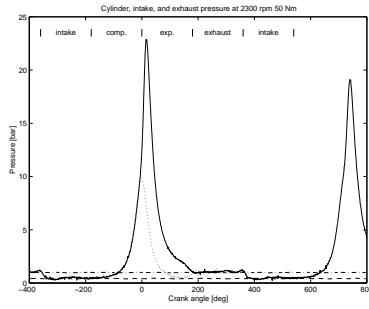
Fyrtaktsprincipen

En cykel = 2 varv = 4π

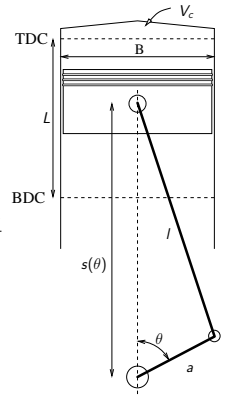
Indikatordiagram

Indikatordiagram – Cylindertryck som funktion av vevaxelvinkel θ

Motorgeometri => Volym

Cylinder bore	B
Connecting rod length	l
Crank radius	a
Piston stroke	$L = 2a$
Crank angle	θ
Clearance volume	V_c
Displaced volume	$V_d = \frac{\pi B^2 L}{4}$

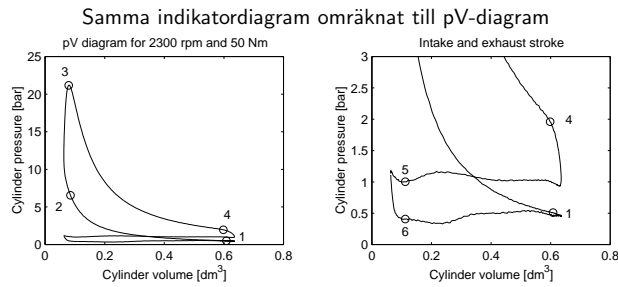
$$r_c = \frac{\text{maximum cylinder volume}}{\text{minimum cylinder volume}} = \frac{V_d + V_c}{V_c}$$

$$V(\theta) = V_c + \frac{\pi B^2}{4} (l + a - s(\theta))$$

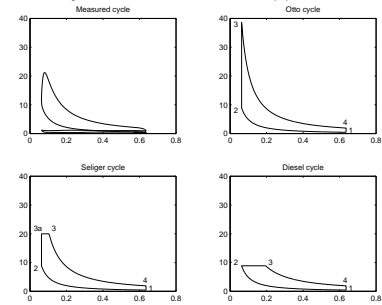
$$s(\theta) = a \cos \theta + \sqrt{l^2 - a^2 \sin^2 \theta}$$

Indikatordiagram

Cyklar

Termodynamiska cykler som modell av uppmätt indikatordiagram

Varför pV-diagram?

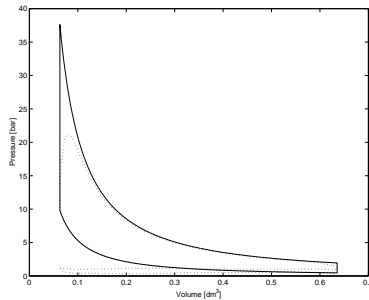
–Arbetet kan räknas fram genom $W = \oint p dV!$

Viktigt att göra skillnad på:
Ottomotor $\neq$ Ottocykel

Dieselmotor $\neq$ Dieselrykel

Jämförelse mellan mätning och modell

En kort sammanfattning av termodynamiken

Mass specifika storheter – små bokstäver

$$v = \frac{V}{m}, q = \frac{Q}{m}, u = \frac{U}{m}, h = \frac{H}{m}, w = \frac{W}{m}$$

Ideal gas

$$pV = mRT$$

$$pv = RT$$

1:a Huvudsatsen

$$dQ = dU + dW$$

$$dq = du + dw$$

Rev. arbete

$$dW = p dV$$

$$dw = p dv$$

Entalpi

$$H = U + pV$$

$$h = u + pv$$

$$dH = dU + dpV + p dV$$

$$dh = du + dpv + p dv$$

1:a H. (igen)

$$dQ = dH - V dp$$

$$dq = dh - v dp$$

Värmekapacitet

$$C_v = \left(\frac{dQ}{dT}\right)_v$$

$$c_v = \left(\frac{dq}{dT}\right)_v$$

$$C_p = \left(\frac{dQ}{dT}\right)_p$$

$$c_p = \left(\frac{dq}{dT}\right)_p$$

Samband:

$$du = c_v dT$$

$$dh = c_p dT$$

Ratio of specific heats

$$\gamma = \frac{c_p}{c_v}$$

$$\gamma \in [1.2, 1.4]$$

En kort sammanfattning av termodynamiken

Repetition

MVEM

Reglering – Reglermål

(A/F) reglering

Lambda reglering

Motor, arbetsprinciper

- ▶ Alla gaser vi räknar på i kursen är ideala.
- ▶ Ideala gaslagen $pV = mRT$ och $pV = n\tilde{R}T$ $R = \frac{\tilde{R}}{M}$
- ▶ $\tilde{R} = 8.3143$ [J/mol K] universella gaskonstanten, $R = \tilde{R}/M$ [J/kg K] gaskonstanten.
- ▶ För en ideal gas gäller $c_p - c_v = R$ (utgå från $h = u + pv$ och $pv = RT$)
- ▶ Kan med $\gamma = \frac{c_p}{c_v}$ få följande uttryck $c_v = \frac{R}{\gamma - 1}$, $c_p = \frac{R}{1 - 1/\gamma}$
- ▶ Alla gaser vi räknar på har c_p och c_v konstanta.